

Kære Lea Wermelin!

Danmarks Naturfredningsforening Mariagerfjord, Danmarks Naturfredningsforening Rebild og Dansk Ornitologisk Forening Nordjylland skal hermed varmt anbefale, at der udpeges en naturnationalpark i Rold Skov.

En naturnationalpark i Rold Skov vil markere begyndelsen på en ny og spændende måde at lave naturforvaltning på i Danmark, som i vores øjne er helt afgørende for at vende den negative udvikling for vores biodiversitet. En naturnationalpark i Rold Skov vil være første skridt i retning af at udvikle et stort og sammenhængende naturområde af national betydning i Himmerland. Et naturområde som på sigt kan udvides og suppleres med både offentlige og private naboarealer, hvor det er muligt. På lang sigt vil en naturnationalpark blive et stærkt brand for vores lokalområde og forventes at få meget stor positiv værdi både for os som lokale brugere og for turister. Endelig ser vi frem til en grundig inddragende proces, hvor der bliver lejlighed til at inddrage lokale hensyn i den endelige udformning af naturnationalparken.

Hvorfor er naturnationalparkerne vigtige for naturen?

Naturen i Danmark er i krise. Bare inden for de sidste 10 år, hvor der ellers er gjort store anstrengelser for at bremse tabet i biodiversitet, er det gået tilbage for de sjældne og truede arter¹. Årsagen til den fortsatte tilbagegang er først og fremmest manglen på plads. Derudover har det stor betydning, at den resterende natur findes som små og spredte områder i landskabet, som med tiden bliver mere og mere ensartede som følge af mangel på naturlige processer og forurening med næringsstoffer². For at imødegå disse udfordringer er forskerne kommet med en række konkrete anbefalinger til, hvordan vi kan genoprette den tabte natur³. Formålet med naturnationalparkerne er at skabe større og sammenhængende naturområder uden skov- og landbrugsproduktion, der skal forvaltes med natur og biodiversitet som hovedhensyn, med henblik på at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser⁴. Formålet og indholdet i naturnationalparkerne ligger således helt i forlængelse af de faglige anbefalinger.

Ambitionen om at afsætte plads til naturen er ikke begrænset til Danmark, men er også et centralt element i EU's Biodiversitetsstrategi. Her er det målet at sikre 30% af landarealet som natur, herunder 10% i et netværk af strengt beskyttede naturområder⁵. Vi ser således også en naturnationalpark i Rold Skov i et større perspektiv, som et oplagt og nødvendigt første skridt i at leve op til forpligtelserne over for EU. For at nå dette ambitiøse mål er det vigtigt, at også kommunale og privatejede naboarealer på sigt kan udpeges til naturnationalparker, da en væsentlig del af den truedes og sjældne natur findes i disse skove⁶.

Hvorfor en naturnationalpark i Rold Skov?

---

¹ <https://ecos.au.dk/forskningraadgivning/temasider/redlistframe/>

² http://www.ipbes.dk/wp-content/uploads/2020/06/Genopretning_ekspertudtalelse_22-Juni-2.pdf

³ Jf. ovenstående reference er de fem vigtigste indsatser 1) Etablering af selvforvaltende naturområder på mere end 1000 ha, 2) Naturlig hydrologi, 3) Urørt skov, 4) genopretning af nøglearter og 5) Genopretning af små naturområder

⁴ <https://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/naturprojekter/naturnationalparker/>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0380&from=EN>

⁶ <https://macroecology.ku.dk/biodiv-dk-skove/>

En effektiv naturforvaltning indebærer, at man i første omgang prioriterer indsatsen til de områder, hvor der allerede i dag er natur af god kvalitet, den såkaldte "Brandmandens Lov". Med andre ord skal naturforvalteren først sikre beskyttelsen af den intakte, mest uerstattelige og mest truede natur. Dernæst skal man forbedre tilstanden på natur som i dag er under forandring og endelig skal man genoprette noget af den tabte natur⁷.

Rold Skov indeholder allerede i dag delområder med god natur og forekomster af sjældne og truede arter som sortspætte, fruesko og lungelav. Det fremgår af [Biodiversitetskortet](#), der viser fordelingen af egnede levesteder for truede arter. Her ses det, at kun Lille Vildmose overgår Rold Skov-komplekset, når der kommer til at rumme levesteder for de truede arter i Himmerland.

For at sikre og udvikle de store naturmæssige værdier blev en del af Rold Skov udpeget til urørt skov i juni 2021⁸. Udpegningen skete på baggrund af en grundig faglige analyse af potentialerne for urørt skov i statens skove⁹ og blev efterfølgende suppleret med en række anbefalinger til efterfølgende forvaltning. Disse peger bl.a. på behovet for at genskabe naturlig hydrologi, indføre helårsgræsning med store planteædere og ellers begrænse den menneskelige indblanding i udviklingen i landskabet til det minimale¹⁰. En naturnationalpark i Rold Skov er derfor en naturlig forlængelse af udviklingen fra drevet skov til sammenhængende naturområde, og bygger på stor viden om områdets potentialer for en rig og varieret natur.

De græssende dyr – en nøglerolle i et varieret landskab

Noget af det, der har skabt særlig stor debat, er, at der skal opsættes hegn og gå græssende dyr i en mulig naturnationalpark. Vi anser det som helt afgørende for at opnå de ønskede, positive effekter på biodiversiteten, og vi anbefaler, at man starter med at anvende robuste racer af heste og okser i helårsgræsning uden fodring.

De græssende dyr spiller nemlig en nøglerolle i forhold til at skabe og vedligeholde levesteder, hvor den vigtigste er, at de sikrer en landskabelig variation, hvor nogle områder bliver græsset ned og holdt helt lysåbne, andre bliver til krat og buskadser og andre igen til egentlig skov med høje træer. Derudover er dyrene med til at skabe og vedligeholde et rigt blomsterflor og øge mængden af dødt ved, når de æder eller gnubber sig op ad træer og buske. Endelig vil dyrenes slid i landskabet skabe pletter med blottet jord og dyrenes gødning er et særdeles værdifuldt levested for særligt mange sjældne insekter, som igen giver de insektædende fugle gode kår.

Det er meget vigtigt, at dyrene går ude året rundt uden fodring, fordi en væsentlig del af ovenstående funktioner sker i forbindelse med dyrenes aktive fødesøgning i vinterhalvåret. Her er de mere tilbøjelige til at æde det grove græs, de tornede buske og de små træer, hvilket bidrager yderligere til det varierede landskab. Og forskningen viser entydigt, at det netop er i disse varierede landskaber med græssende dyr, at vi finder hovedparten af vores biodiversitet.

Vi bakker fuldt op om, at det er nødvendigt at hegne omkring en naturnationalpark. Hvis man satte heste og kreaturer ud uden hegn, ville de hurtigt forårsage omfattende skader på land- og skovbrug, ligesom der ville være en stor risiko for alvorlige uheld i trafikken. Ved at anvende heste og okser kan man i en evt. naturnationalpark i Rold Skov anvende almindeligt kreaturhegn, dvs. med to strømførende tråde, som man ser mange steder i naturen i dag. Det har den fordel, at mange af de nuværende hegn kan fjernes, som man kun møder hegn to gange: når man går ind og når man forlader parken. En anden fordel er, at disse hegn ikke forhindrer den nuværende hjortebestand i at krydse ind og ud af parken. Der er naturligvis vigtigt, at der opsættes låger eller laves færister, så besøgende også fremover frit kan bevæge sig ind og ud af området, præcist som det foregår i dag i f.eks. Rebild Bakker, Gravlev Ådal og i Rise Skov. Det er vigtigt, at den præcise hegnsføring bliver en del af den lokale dialog, der følger efter udpegningen, da vi er sikre på, at mange problemer kan undgås gennem lokal inddragelse.

⁷ https://www.dn.dk/media/45012/virkemiddelkatalog_8-marts.pdf

⁸ <https://naturstyrelsen.dk/nyheder/2021/juni/afgoerelse-om-meget-mere-uroert-skov-i-24-statsskove/>

⁹ https://naturstyrelsen.dk/media/230272/anbefalinger-skovudpegning-ku_au-final-15dec2017.pdf

¹⁰ <https://www.geus.dk/media/6630/rapport-2018-28.pdf>

Dyrevelfærd i de kommende naturnationalparker

Grundlæggende er det vores holdning, at dyrene i de kommende naturnationalparker får et fremragende liv, der byder på en høj grad af frihed og gode muligheder for den naturlige udfoldelse for heste og okser. Dyrene i naturnationalparkerne kommer således til at udleve en meget stor del af deres naturlige adfærd med begrænset menneskelig indblanding, hvilket i sig selv er helt fundamentalt for disse dyrs velfærd.

Men vi kan også se det fornuftige i, at der er også er fokus på at sikre dyrenes trivsel i perioder med f.eks. tørke eller frost. Derfor vil vi anbefale, at der blive anvendt robuste og hårdføre dyr, der under normale omstændigheder ingen problemer har med at klare sig selv under vores klimatiske forhold. Dertil kommer, at vi er helt trygge ved, at der vil blive ført tilsyn med dyrene, så man kan reagere, hvis det bliver nødvendigt. Vi anbefaler at flytte evt. overskydende dyr fremfor at fodre, fordi behovet for fodring er et tegn på, at der er for mange dyr i området. Grundlægger mener vi således, at der med naturnationalparkerne bliver tale om en forbedring af dyrevelfærden for de anvendte dyr, men forstår behovet for at starte langsomt op på en ny måde at holde dyr på. Vi er helt trygge ved, at Naturstyrelsens dygtige medarbejdere fint kan håndtere denne opgave.

Plads til både natur og mennesker

Græssende dyr anvendes allerede i dag i forvaltningen af mange naturområder med masser af besøgende. Vi ser derfor ikke en indbygget konflikt mellem græsning i en naturnationalpark og et aktivt friluftsliv, og det er da også en del af formålet med parkerne, at de også skal skabe rammerne for et spændende friluftsliv. Der er allerede i dag græsning med kreaturer og heste mange steder i Rold Skov, f.eks. i Rebild Bakker, Gravlev Ådal og Rise Skov, hvor der samtidigt er rig mulighed for både at gå ture, løbe eller cykle.

Men det er også vigtigt for os at understrege, at vi først og fremmest ser udpegningen af en naturnationalpark som en prioritering af natur og biodiversitet over andre hensyn i det konkrete område. Derfor er vi også nødt til efterfølgende at tilpasse vores brug af området til det overordnede formål, hvad enten vi går, cykler, løber eller har andre interesser. I den forbindelse er det vigtigt, at der anvendes rolige og fredelig dyr, som ikke har en opsøgende adfærd, så vi kan færdes side om side med mindst mulig risiko.

Vi er også opmærksomme på, at det ikke er alle mennesker, der er trygge ved eller vant til at færdes i områder med græssende dyr. Derfor er det fornuftigt, at der også er områder i statens del af Rold Skov, som ikke bliver en del af naturnationalparken. Derudover hilser vi det meget velkomment, at der er afsat fem millioner kroner til at udvikle nye muligheder for friluftslivet og til en massiv formidlingsindsats, så de nye tiltag forklares og god og hensigtsmæssig adfærd i hegnede områder fremmes.

Tid til lokal dialog

Det er vigtigt for os at understrege, at der er stort behov for en grundig lokal dialog, med fokus på lokale løsninger, hvis Rold Skov udpeges til naturnationalpark. Selvom vi bakker op om det udkast, der er fremlagt, kan vi også se behovet for justeringer og tilpasninger. Her er det meget vigtigt, at de lokale interesser inddrages hurtigst muligt efter udpegelsen, så lokale løsninger og tilpasninger kan blive indarbejdet inden opstarten. Det er vores erfaringer, at mange udfordringer og forhindringer inden for naturforvaltning kan fjernes gennem en åben og tillidsfuld lokal dialog, og det er vigtigt at have for øje, at ikke alle naturnationalparker har de samme udfordringer. Vi vil se frem til at spille en aktiv og konstruktiv rolle i den endelige udformning af en naturnationalpark i Rold Skov.

Vi håber og anbefaler at Rold Skov kommer gennem nåleøjet og bliver udpeget til én af de 15 kommende naturnationalparker i Danmark. Hvis det sker, så er vi overbeviste om, at der venter en fantastisk natur med plads til store oplevelser. Det kræver, at vi er ambitiøse på naturens vegne, samtidigt med at vi tager fat på den lokale dialog, så naturnationalparkerne får størst mulig gevinst for naturen, med mindst mulig gene for os, der holder af at opholde os i den.

På foreningernes vegne

Kaj Edlund

DN Mariagerfjord

Aage Langeland

DN Rebild

Peter Kristensen

DOF Nordjylland